

51-ий Злет Юнацтва

Елленвіл, Нью Йорк

Конкурс Знання

Сумознавство

13-14 років

*Спілка Української Молоді в Америці
2009р.*

СУМОЗНАВСТВО

СТАРШЕ ЮНАЦТВО 13-14 РОКІВ

1. Що означають букви СУМ?

СУМ - це скорочення назви Спілка Української Молоді.

2. Яка є мета СУМу?

СУМ хоче об'єднати на добровільній базі доростаючу українську молодь (від 4-го до 18-го року життя включно) і виховати в українському, християнському, патріотичному дусі свідомими, чесними і працьовитими людьми, добрими громадянами і відданими українцями.

3. Що СУМ бажає вціпити у серця кожного сумівця?

У юнацтві СУМ юнаки та юначки виховуються стати:

1. **добрими Божими дітьми**, які живуть згідно Божого закону, і добрими християнами, які приймають участь в житті своєї церкви;
2. **гордими українцями**, які дорожать спадщиною українського народу, в першу чергу українською мовою;
3. **свідомими українцями**, ознайомленими із минулим та сучасним життям рідного народу;
4. **прикладними та творчими людьми**: чесними, братерськими, обов'язковими, працьовитими та відважними у житті;
5. **зарадними в житті**, як найкраще приготовленими до життя і з відповідним знанням про своє природне та суспільне оточення;
6. **гордими сумівцями**, які приймають активну участь у сумівському житті: ходять на сумівські сходина та другі сумівські імпрези (апелі, прогульки, свята), вплачують вкладку, виконують обов'язки, взяті на себе, та читають журнал для сумівського юнацтва – "Крилаті".

4. Який є щоденний привіт СУМу?

Гартуйсь – це щоденний привіт сумівців.

5. Що означає слово Гартуйсь?

Гартуйсь походить з слова гартуватися. **Гартуватися** - значить зміцнювати силу і витривалість, зносити холод, страх, труднощі, лихо і тяжку роботу. Сумівець / сумівка мусить пам'ятати, що життя не завжди легке і не все доведеться легко осягнути, тому треба себе скріплювати, щоб не піддаватися тяжким обставинам.

6. Який є святочний привіт СУМу?

Честь України! – Готов Боронити! - це святочний привіт при офіційних або формальних зустрічах.

7. Яке є гасло СУМу?

Бог і Україна – є гаслом СУМу.

8. Хто є патроном СУМу?

Святий Архистратиг Михаїл є патроном СУМу.

9. Чому Святий Архистратиг Михаїл є патроном СУМу?

Святий Архистратиг Михаїл є патроном СУМу тому, що він є символом провідника і переможця. Наші предки обрали Архистратига Михаїла за патрона України і нашої столиці Києва.

10. Хто був Святий Архистратиг Михаїл?

Перш, ніж покликати до існування людину, Господь Бог створив ангелів. Ангели - це безтілесні, і безсмертні душі, обдаровані розумом, волею і могутністю. Над ними Бог поставив сімох архангелів, серед яких були Сатанаїл і Михаїл. Швидко Сатанаїл відчув невдоволення своїм другорядним становищем – йому захотілося стати нарівні із самим Богом. Підбуривши частину ангелів, Сатанаїл повстав проти Бога – “і сталася на

небі війна”. Проти бунтівників виступив **Архангел Михаїл** на чолі війська ангелів, які лишилися вірними Богові. Кинувши клич “Хто як Бог” (звідси і походить його ім’я – Мі-ха-ель), він переміг Сатанаїла та його ангелів і скинув їх у пекло. Бог призначив Михаїла провідником ангелів, тому його почесний титул Архистратиг.

11. Які є закони Старшого Юнацтва СУМ?

1. Будь вірним (-ою) Богові та сповняй Його заповіді.
2. Пізнавай і люби Україну, борони її чести та будь гордим (-ою) на приналежність до української нації.
3. Будь вірним (-ою) українській державницькій ідеї та готуйся її здійснювати.
4. Люби і шануй своїх батьків та будь їм слухняним (-ою).
5. Дорожи ім'ям Спілки Української Молоді та повинуйся її владі.
6. Будь добрим (-ою) і справедливим (-ою) та допомагай ближнім у потребі.
7. Шануй власну гідність і гідність других, плекай лад, дружбу і національну солідарність.
8. Здобувай і поглиблюй знання, ушляхетнюй свої думки та поширюй свій світогляд.
9. Пізнавай себе, плекай красу і силу духа, та збагачуй гарними прикметами свій характер:
10. Будь чесним (-ою), працьовитим (-ою), точним (-ою), обов'язковим (-ою), правдомовним (-ою) і лицарським (-ою).
11. Плекай віру у власні сили, будь бадьорим (-ою) і життєрадісним (-ою).
12. Дбай про здоров'я і плекай силу й справність тіла.
13. Пізнавай і люби природу.

12. Які предмети знаходяться на великій емблемі СУМу?

На емблемі нарисовано букви СУМ у формі тризуба (герб України). Під буквами є два дубові листки, а посередині цих листків є жолуді. На тлі емблеми є сонце і його проміння.

13. Що означають окремі частини емблеми СУМу?

1. *Білі букви СУМ* - Білі букви означають **чистоту ідеї**. Букви, які виглядають як тризуб, вказують, що праця СУМ-у є для добра української держави і народу.
2. *Сонце* - вказує на **теплоту не тільки українського народу, але і особисту теплоту кожного сумівця**.
Соняшне проміння – освітлює нам **дорогу до громадської та особистої праці** (для добра України) і **перемоги** (перебороти перешкоди в житті).
3. *Дубове листя* – це є плід сильного дуба , а цей плід дозріває і дає жолуді. Це листя означає **міць і силу**, бо дуб - це найміцніше дерево.
4. *Дубовий жолудь*, з якого родяться дуби, **символ сильної праці**.

14. Хто носить зелену краватку в СУМі?

Молодше юнацтво носить зелену краватку.

15. Чому кольір молодшого юнацтва є зеленим?

Зелений кольір вибрано для молодшого юнацтва, бо він вказує на **юність і красу**.

16. Хто носить малинову краватку в СУМі?

Старше юнацтво носить малинову краватку.

17. Чому кольір старшого юнацтва є малиновим?

Малиновий колір вибрано для старшого юнацтва, бо він вказує на **запал і любов**. Козацькі стяги – прапори були малинового кольору.

18. Хто носить синю краватку?

Дружинники носять синю краватку. Дружинник мусить мати 18 років життя.

19. Хто носить бронзову краватку?

Сеньйори носять бронзову краватку. Сеньйор мусить мати 50 років життя.

20. Хто може належати до суменят?

Діти українського походження у віці 4-5 років можуть належати до суменят.

21. Хто може належати до молодшого юнацтва СУМ?

Діти українського походження у віці 6-12 років можуть належати до молодшого юнацтва СУМ.

22. Хто може належати до старшого юнацтва СУМ?

Діти українського походження у віці 13-18 років можуть належати до старшого юнацтва СУМ.

23. Як називається СУМівський гимн?

Сумівський гимн називається **“В гору прапори”**.

24. Коли юнак / юначка стають членами молодшого юнацтва?

Після зложення І-шого іспиту молодшого юнацтва та **“Слова”**

юнак/юначка одержує відзнаку СУМ, з правом носити її на грудях, над лівою кишенею сорочки однострою. З того моменту юнак / юначка стають членами молодшого юнацтва СУМ.

25. Що є “Слово”?

Молодше юнацтво СУМ, після 1-го іспиту, складає присягу (oath), яка називається “Слово”. Виголошується присягу під час апелю на прапорі Відділу Юнацтва СУМ такого змісту:

“Вступаючи в ряди Юнацтва Спілки Української Молоді, обіцяю:

- бути доброю українською дитиною (молитись, шанувати родичів і старших, пильно вчитися в школі),
- бути слухняним (-ною) юнаком (-чкою) Спілки Української Молоді”.

26. Коли юнак / юначка стають членами старшого юнацтва?

Після здачі III-го іспиту молодшого юнацтва та зложення “Обітниця” юнак/юначка стають членами старшого юнацтва та одержують малинову краватку і відзнаку – емблему СУМ, яку з того часу має право носити на лівому рукаві сорочки сумівського однострою.

27. Що є “Обітниця”?

Молодше юнацтво СУМ, після III-го іспиту, при переході з Молодшого до Старшого Юнацтва, складає присягу (oath), яка називається “Обітниця”. Виголошується присягу під час апелю на прапорі Відділу Юнацтва СУМ такого змісту:

“Пізнавши основні ідеї і правди Юнацтва СУМ, урочисто обіцяю:

- бути вірним (ною) Богові й Україні,
- придержуватися в житті законів Юнацтва Спілки Української Молоді,
- слухатися сумівської влади.

28. Що є “Приречення”?

Після II-го іспиту Старшого Юнацтва СУМ, при переході до Дружин СУМ, кожний (на) старший (ша) юнак (чка) складає «Приречення» такого змісту:

«Я, син (дочка) Великого Українського Народу, добровільно і з почуттям відповідальності прирікаю:

- Бути вірним Богові й Україні, плекати високі морально-етичні, християнські та національно-державницькі чесноти духа;
- Придержуватися в житті законів Спілки Української Молоді та бути карним і активним її членом;
- Бути активним і здисциплінованим членом організованого життя української спільноти;
- Боротись за побудову і силу Української Самостійної Соборної Держави».

29. Що є рій?

Рій - це добровільне згуртування хлопців, або дівчат такого самого віку, що хочуть спільно провадити свої зайняття, гри, забави, гутірки, співи, мандрівки, тощо.

30. Що є Відділ Юнацтва СУМ?

Відділ Юнацтва СУМ творить, що найменше два рої, які можуть бути - один рій молодшого та один рій старшого юнацтва, або два рої молодшого або старшого юнацтва.

31. Хто провадить працею Відділу Юнацтва СУМу?

Булавний провадить працею Відділу Юнацтва СУМу.

32. Хто є булавним Вашого Відділу Юнацтва СУМу?

Булавним нашого Відділу є _____

33. Що є Осередок СУМ?

Відділ Юнацтва, дружиники і сеньйори СУМу, які знаходяться в даному місці творять Осередок СУМ.

34. Хто провадить працею Осередку СУМу?

Голова Осередку провадить працею Осередку СУМу.

35. Хто є головою Вашого Осередку СУМу?

Голова нашого Осередку є _____.

36. Хто є патроном Вашого Осередку?

Кожний Осередок має патрона. Патроном може бути особа або історична дата України.

Патроном нашого Осередку є: _____.

37. Що є Крайова Управа СУМ?

Працю всіх Осередків СУМу, які знаходяться в тій самій країні координує Крайова Управа СУМ.

38. Хто є головою Крайової Управи СУМ?

Теперішній голова Крайової Управи СУМ в Америці є Друг Андрій Бігун. Його каденція є від 2008 до 2012 рр.

39. Де і коли засновано перші Осередки СУМ в Америці?

Перші Осередки СУМ в Америці оформилися в Ньюарку, Нью Джерзі і Філядельфії, Пенсилванії 6-го серпня 1949 р.

40. Коли заснували перші Відділи Юнацтва СУМ в Америці?

В 1951 р. заснували перші юнацькі Відділи:

- в Нью Йорку (постав 1-ий відділ Юнацтва СУМ Канів),
- Чикаґо (постав 2-ий відділ Юнацтва СУМ Одеса) та
- Клівленді (постав 3-ий відділ Юнацтва СУМ Корсунь).

41. Де існують СУМівські Оселі в Америці?

КОселя СУМ Елленвіл, НЙ. Оселя належить Крайові Управі СУМ.

КОселя СУМ **"Холодний Яр"** між Рочестер і Бофало. Таборує тут юнацтво згаданих Осередків та Відділів схід-північ.

КОселя **"Київ"** біля Дітройту, де таборує юнацтво північних відділів та відбуваються крайового характеру імпрези СУМ для Відділів Західних штатів.

КОселя СУМ **"Барабу"** у штаті Віскансин, недалеко Чикаґо. Таборує юнацтво відділів СУМ-захід, головно Відділів Чикаґо.

КОселя СУМ **"Хортиця"** в Веллінґтон, Огайо. Таборує тут юнацтва відділу СУМ в Клівленді та інших осередків.

42. Де існують Осередки СУМ сьогодні?

Лос Анджелес	- Осередок ім. Івана Климова – Легенди
Фенікс	- Осередок ім. Тараса Шевченка
Мінеаполіс	- Осередок ім. Івана Мазепи
Палатайн	- Осередок ім. Дмитра Вітовського
Чикаґо	- Осередок ім. Миколи Палвлушкова
Чикаґо	- Осередок ім. Крути
Дітройт	- Осередок ім. Василя Симоненка
Клівленд	- Осередок ім. Богдана Хмельницького
Боффало	- Осередок ім. Лесі Українки
Рочестер	- Осередок ім. Грицяя Перебийноса
Авбурн	- Осередок ім. Івана Франка
Сиракюз	- Осередок ім. Базару
Ютика	- Осередок ім. Юрія Липи
Коговз-Вотервліт	- Відділ Юнацтва Галич
Бінґгамтон	- Осередок ім. Володимира Івасюка
Бостон	- Осередок ім. Василя Біласа
Гартфорд	- Осередок ім. ген. хор. Тараса Чупринки
Ґошен	- Осередок ім. митрополита Андрея Шептицького
Йонкерс	- Осередок ім. 30-го червня 1941 р.
Пассейк	- Осередок ім. Мирона Тарнавського

Виппані	- Осередок ім. 24-го серпня 1991 р.
Ірвінгтон	- Осередок ім. Євгена Коновальця
Джерзі Ситі	- Осередок ім. Лесі Українки
Нью Йорк	- Осередок ім. ген. хор. Тараса Чупринки
Асторія	- Осередок ім. Михайла Сороки
Трентон	- Осередок ім. Євгена Коновальця
Філядельфія	- Осередок ім. УПА
Балтімор	- Осередок ім. 1-го листопада

43. Де існують Відділи Юнацтва СУМ сьогодні?

Місцевість	Число Відділу	Назва Відділу
Нью Йорк	1	Канів
Чикаго	2	Одеса
Клівленд	3	Корсунь
Пассейк	4	Базар
Гартфорд	5	Крути
Ньюарк-Ірвінгтон	7	Чигирин
Філядельфія	8	Київ
Боффало	9	Батурин
Балтімор	11	Умань
Трентон	12	Миколаїв
Рочестер	13	Полтава
Детройт	15	Харків
Йонкерс	19	Луцьк
Джерзі Ситі	20	Тернопіль
Ютика	21	Кременчук
Чикаго	22	Конотоп
Бостон	25	Бережани
Сиракюз	26	Хуст
Міннеаполіс	27	Чернівці
Палатайн	30	Дрогобич
Авбурн	33	Чернігів
Бінггамтон	36	Станіславів
Лос Анджелес	41	Холм
Асторія	42	Почаїв
Коговз-Вотервліт	45	Галич
Фенікс	47	Вінниця
Виппані	49	Калуш
Гошен	53	Львів

44. Покажіть на мапі де знаходяться Осередки і Відділи СУМ в Америці.

45. Що є Світова Управа СУМ?

Працю всіх Крайових Управ СУМ які знаходяться в різних державах координує Світова Управа СУМ.

46. Хто є головою Світової Управи СУМу?

Теперішня голова Світової Управи СУМу є Подруга Мирослава Підгірна. Її каденція триває від 2006 до 2011 років.

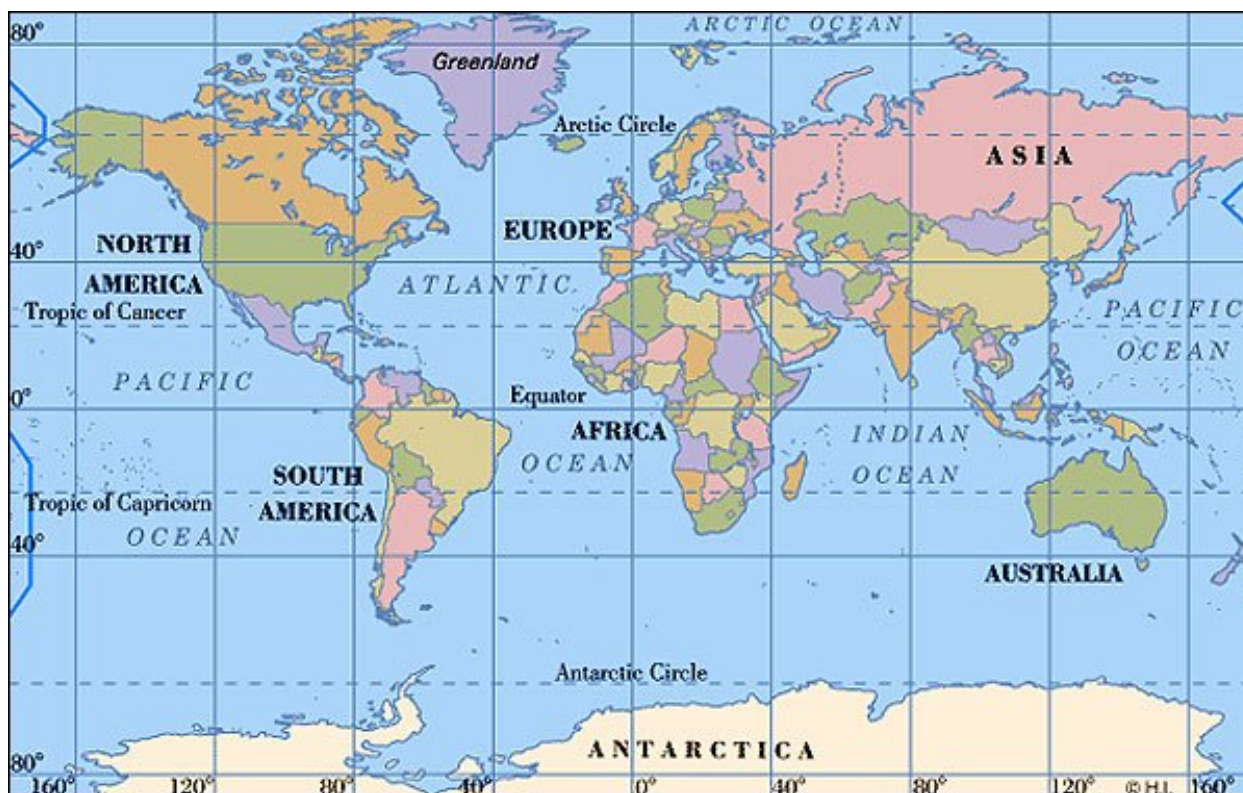

47. В яких країнах світу існує Спілка Української Молоді – СУМ?

Спілка Української Молоді існує в:

- Австралії
- Аргентині
- Бельгії
- Велико Британії
- Естонії
- Канаді
- Німеччині
- Сполучених Штатах Америки
- Україні й
- Франції

46. Покажіть на мапі де ці країни знаходяться.

47. Коли відновлено СУМ поза межами України?

СУМ відновлено у діяспорі у 1946 р. в Німеччині.

48. Де і коли СУМ поширилася в діаспорі?

У 1946 СУМ організується в американській зоні Німеччини.

У 1947 СУМ організується в Австрії і Бельгії.

У 1948 СУМ організується в Англії та Канаді.

У **1949** році з'являються осередки СУМ в Австралії та США та засновано осередок у Каракасі (Венесуела), що налічував 20 сумівців.

У 1950 році з'являються структури СУМ в Парагваї, Аргентині та Бразилії. Рівнож, у 1950 році створюється перший осередок у Франції. По одному осередку налічувалося в Іспанії та Швеції, в столицях яких було по 20 сумівців. Створено Осередок в Тунісі.

В 1980-х роках було створено сумівський осередок в Італії, Римі, де навчалися українські семінаристи-сумівці із різних країн Європи та Америки.

19 серпня 1989 року на гору Маківку, в Карпатах, де Українські Січові Стрільці здобули перемогу над російськими військами, з'їхалась молодь Львівщини і проголосила створення Спілки Незалежної Української Молоді (СНУМ). Другий етап діяльності відродженої СУМ на території України починається з 14–15 грудня 1991р., II-го Великого Збору СУМ-СНУМ.

Останньою країною, де було створено СУМ, є Естонія (прийнята у Світову структуру у 2006 році).

Сьогодні СУМ існує в Україні і в діаспорі в Німеччині, Франції, Бельгії, Великобританії, Естонії, Канаді, США, Аргентині та Австралії.

49. Які країни у 2010 році будуть відзначати свої 60-ть ліття з дня створення СУМ?

У 2010 році Австралія і Франція будуть відзначати 60-ть ліття від створення СУМ у їхніх державах.

50. Гасло СУМ на 2010 рік:

Гасло на 2010 рік є:

Доки живеш – мрій і шукай!

51. Відзнаки СУМу

Організаційна нашивка в мові даної країни

Відділова відзнака

Чи ти знаєш порядкове число Вашого відділу?

Намалюй відзнаку із порядковим числом Вашого Відділу.

Відзнака - емблема СУМ

Іспитові відзнаки

Таборові відзнаки

відзнаки Злету

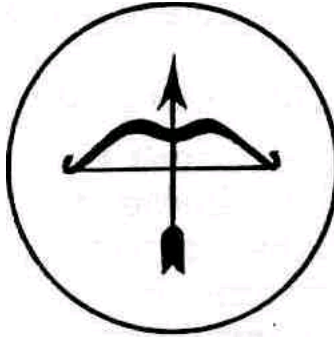

Ройові відзнаки

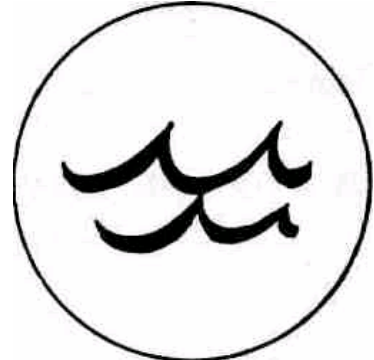
5

Запорожці

6

стрільці

Дніпрові хвилі

січовики

верховинці

чорноморці

русалки

*21
лиси*

*19
соколи - орли*

Як називається рій, до якого ти належиш?

Намалюй відзнаку Вашого роя.

Відзнаки ступенів - Впорядника

I-ий ступінь

II-ий ступінь

Відзнаки Ступенів Виховника

I-ий ступінь Виховника

II-ий ступінь Виховника

III-ий ступінь Виховника

IV-ий ступінь Виховника

Відзнаки Ступенів Культурника

I-ий ступінь Культурника

II-ий ступінь Культурника

III-ий ступінь Культурника

IV-ий ступінь Культурника

Відзнаки Ступенів Суспільника

I-ий ступінь Суспільника

II-ий ступінь Суспільника

III-ий ступінь Суспільника

IV-ий ступінь Суспільника

Відзнаки Ступенів Міжнародника

I-ий ступінь Міжнародника

II-ий ступінь Міжнародника

III-ий ступінь Міжнародника

IV-ий ступінь Міжнародника

Відзнаки Ступенів Ратника

I-ий ступінь Ратника

II-ий ступінь Ратника

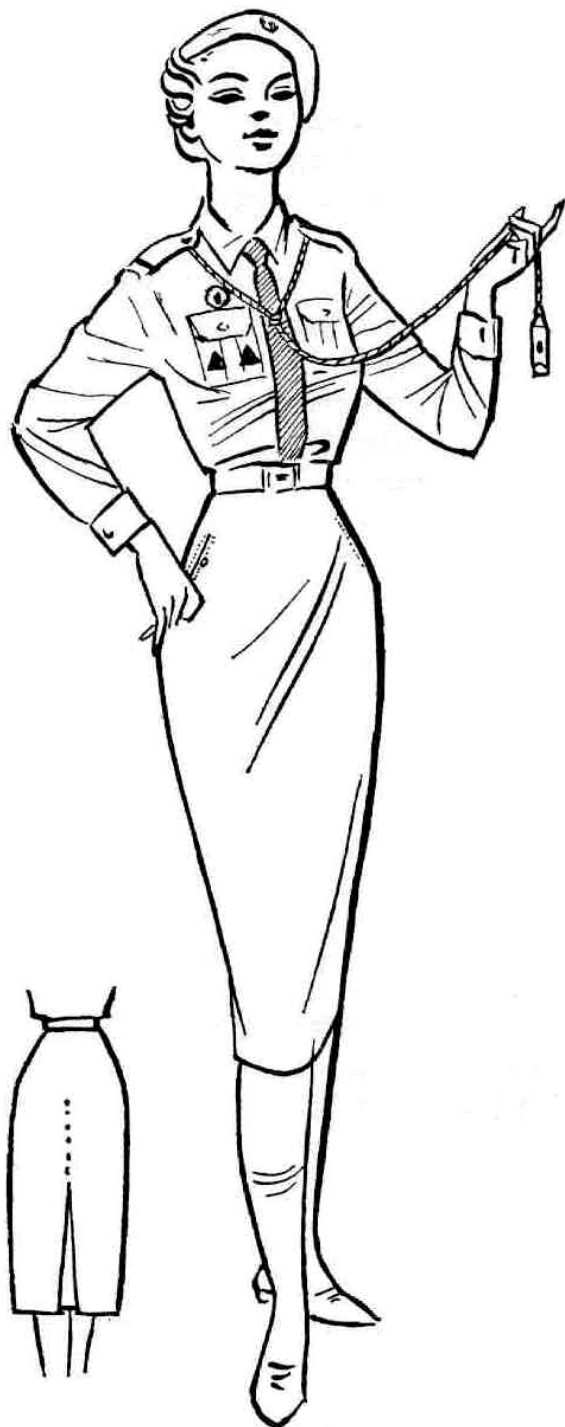
III-ий ступінь Ратника

IV-ий ступінь Ратника

52. Однострій юначки

Беретка

Сорочка

Краватка

Відзнаки

Пояс

Спідниця

Шкарпетки

Черевики

53. Однострій юнака

Пілотка або беретка

Сорочка

Краватка

Відзнаки

Пояс

Штани

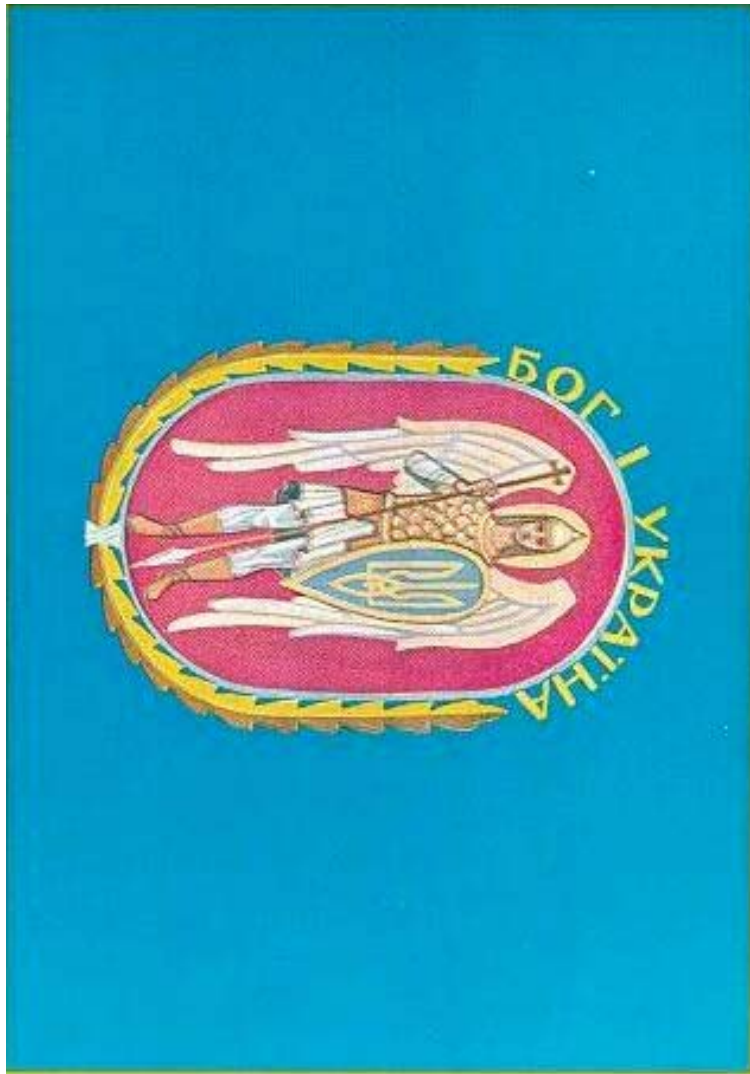
Шкарпетки

Черевики

54. Показати, де ці відзнаки знаходяться на однострою.

55. Прапор Відділу Юнацтва СУМ – права сторона

Прапор Відділу Юнацтва СУМ – ліва сторона

Нарисуйте цю сторону вашого відділового прапору.

- **Як ваш Відділ називається?**
- **Яке число ваш відділ має?**
- **Як пишеться ваше місто, де відділ знаходиться?**
- **Розкажіть про місто на Україні, звідки назва Вашого відділу походить і де воно знаходиться на мапі?**

➤ 56. КАЗКА

- Після прочитання казки чи ви можете відповісти на питання:

Чи Івасик і його сесрта Катруся могли бути добрими кандидатами до СУМу якщо СУМ тоді би існував?

- Сумівці мусять жити гаслом Бог і Україна,
  - Мати любов до України,
  - Бути свідомі обов'язку і відповідальности,
  - Мати силу волі та емоцій,
  - Бути лицарськими,
  - Готові боронити Честь України.
- Поясніть де в казці знаходяться кожна з цих вижче поданих прикмет.

Повстанець

I. Лаврівська

На березі глибоководного ставка, під ліском, сидів одного разу хлопчик Івасик. Обстругував довгого ліщинового прута: хотів собі зробити вудлице – рибу ловити. Поруч лежав кудлатий пес Бурко і приглядався до Івасикової роботи, висолопивши язика.

- Ну, що, Бурку: будемо рибку ловити? Почекай, ще вудка не готова... Ну, чого це ти?

Пес наїжив шерсть, сперся на передні лапи і почав гарчати: гааар-гааар...

- Що тобі, Бурку? О, хтось іде. Тихо будь – не бачиш: якийсь бідний чоловік – ледве ноги волочить.

- Здоров, хлопче, - підійшов подорожній. – Треба, мабуть, відпочити... Здалеку йду...

- Доброго здоров'я, дядю. Сідайте, відпочиньте... Ой, та у вас із ноги кров іде! Не маєте перев'язки?

- Перев'язки не маю, але в мене є сорочка біла. Розстєбни мені куртку, хлопче, так... тепер подери сорочку на стрічки, отак... а тепер ногу обв'яжи, щоб кров слідів по мені не лишила...

Івасик дбайливо робив усе, як йому поранений казав. За хвилину нога була обв'язана.

- Тут недалеко – криниця, - сказав Івасик, - може б, вам принести напитися?

- Принеси, рідний, принеси... – втомлено вимовив подорожній.

Втішений тим, що незнайомий так лагідно до нього говорить, схопився Івасик на рівні ноги, гукнув: "А ти, Бурку, пильнуй тут добре!" – і побіг у переярок до криниці.

Дуже скоро Івасик повернувся з повною шапкою свіжої криничної води. Подорожній смачно напився, подякував Івасикові і спитав:

- Може, знаєш, синку, десь затишний якийсь куточок, де б я перепочив трохи у безпеці?

Івасик трохи подумав, а тоді:

- Хіба під он тим кущем?

- Ні, замалий кущ: видно буде.

- А он там, у рові, може?

- Ні, неглибокий рів – на виду буду.

- Ага, то стривайте! Он на березі в тому закутку перевернутий човен, а під ним навіть соломи трохи – можна й переспати. Ходіть, я вам поможу...

Напився води – а потім, спершись на Івася, пошкунтильгав до човна, що стояв перевернутий при дорозі, між кущами. Зручно примостився під ним на соломі. Кучерява верба затіняла човен, і чоловік спокійно заснув.

А Івасик і Бурко повернулись на старе місце: вудку треба скінчити. Але незабаром Бурко голосно загавкав: гав-гав-гав!

Івасик підвів голову: ідуть двоє озброєних і чогось шукають – до трави пильно придивляються.

“А може, вони шукають... того пораненого!”

Повернув Івасик голову вбік: на траві засохлі краплини крові. І пригадалось йому, як казав поранений: “Щоб слідів по мені не лишилося”.

- Гар-гаааррр... – гарчав пес.

Івасик довго не думав. Поглянув на свого ножика, що ним вудлице стругав, закрив очі, щоб не бачити, і – цях! – по пальчику, а кров – кап-кап! – на те саме місце, де були краплини вже засохлої крові.

- Ей, хлопче! Не проходив тут чоловік? – спитав один чужинець.

- Ні, ніхто не проходив.

- Дивись – тут кров, - озвався другий.

- Так, я собі пальця врізав. Болить... – сказав Івасик.

- Ти справді врізав?

- А ось подивіться. Бачите? А кого ви шукаєте?

- Не твоє діло! – і пішли далі, тільки Бурко недобрим оком за ними дивився. А як зникли за горою, Івасик сказав:

- Бурку, сиди тут, не рухайся з місця і гавкай, голосно гавкай, коли б хтось ішов, чуєш? - А сам пішов до човна:

- Ой, дядю, шукали вас якісь два озброєні і вже пішли, бо я сказав, що тут нікого нема...

- Дякую, хлопче, і... мені пора в дорогу – важливе діло мушу зробити.

- Ні, ви не можете йти, ви ж хворі... Може... може, я?

- Треба піти до Чорного Бору – це недалеко, і треба занести... Але ні... це я мушу сам...

- Я піду і віднесу, і нікому не віддам, тільки тим, кому треба. Я знаю, ви...

Івасик нахилився до самого вуха свого гостя і зашепотів так тихо, що й найближчі до землі листочки з нижчих гілляк верби над човном не почули з його шепоту нічогосінько. Але почув поранений:

- ...Ви – повстанець... Я знаю, треба мовчати. Дайте, і я хочу чимось прислужитись Україні, бо й мій тато...

-Та чи ти дійдеш? - Поранений пригорнув хлопцеву голову до свого, давно не голеного обличчя і... Івасик відчув, як дві гарячі краплини покотилися йому на щоку з очей невідомого...

- О, я напевне дійду... А Бурко стерегтиме вас – він розумний пес. І як тільки він загавкає, ви зіпхніть човна і сховайтеся в ньому під оте накривало. Човен спливе на ставок і перевезе вас на той бік. А як Бурко тільки гарчатиме, тоді ви тихо тут лежіть. Я його знаю... Ну, дайте те, що треба нести...

Повстанець був дуже ослаблений, ледве витяг з куртки звиток і подав хлопцеві.

- Сховай добре, а передай в руки Зеленому.

І Івасик побіг: він добре знав, де Чорний Бір – він знав...

А Бурко тим часом стеріг хворого. Часто підходив до човна, придивлявся, лизав розпалене чоло повстанцеві і знову повертався на своє місце. Вночі ліг біля хворого і грів його своїм тілом.

Десь по півночі чоловік під човном став стогнати. Бурко нахилився: лице бліде, тільки очі горять. Тоді вірний пес вискочив з-під човна і побіг у село.

- Гав-гав! - Шкрябав у двері.

- А хто там проти ночі? О, Бурко, а де ж Івась пропадає?

А Бурко вчепився зубами за спідницю і заскавулів: уммм-уммм - почав тягнути дівчину.

- Та куди?

- Уммм...уммм...

“Певно, щось Івасикові сталося, - подумала Катруся, Івасикова сестричка, - ну, веди!”

І Бурко побіг уперед, а Катря позаду – ледве наздогнати його могла. Як прибігли, Бурко вскочив під човна.

- Боже, тут чоловік! – крикнула Катря. - Що з вами?

Поранений розплющив очі:

- Води...

Принесла Катря води, потім ще додому побігла, принесла полотна, принесла їсти і свіжої соломи, постелила, нагодувала, ногу помила, закутала, і хворий заснув. А як прокинувся, вже на день благословилося.

- Ну, тепер щасливо день перебудьте, а ввечері я знов прийду, - сказала Катря і пішла, а Бурко лишився стерегти.

І так кілька днів щоночі приходила Катря до хворого – весела, щебетлива; жартувала, сміялась, аж хворому на душі легше ставало, і з кожним днем він ставав здоровіший.

Аж однієї ночі повернувся Івасик, але не сам. Прийшло з ним ще кілька людей – забрати друга-повстанця.

- Ох, друзі прийшли по мене, не забули!...

- Ну, прощай, Івасю, - сказав повстанець, - ніколи не забуду твоєї та вірного Бурка допомоги.

І пішли, а вони трое стояли, дивилися вслід їм, і бліді уста Івася шепотіли:

- Хай вас Бог охороняє...

СЛОВНИК ДЛЯ КАЗКИ

безпеці - safety

верба – willow tree

висолопивши – stick out
tongue

волочить – to drag

вудлище – fishing rod

втішений - excited

втомлено - exhausted

гіляк - branches

голеного - shaven

закутала - muffle

закутку – secluded corner

засохлі – dried up

заскавулів – whined

затіняла - shady

затишний - calm

зашепотів - whisper

звиток – rolled up report

зіпхніть – push away

зникли - disappear

зручно - convenient

краплини - drop

криниця - spring

кудлатий - matted

кучерява - curly

куточок - corner

лагідно - gentle

лизав - licked

ліщинового - hazel

назавбаром - soon

наздогнати - overtake

накривало - cover

нахилився – bent over

наїжив – spikes up

неглибокий – not deep

незнайомий - not known

нічогосінько - nothing

обв'язи – to bind

обстругував – to plane

озброєних -armed

озвався – to answer

ослаблений - weakened

перев'язки - bandaged

переляк – cross the ravine

перепочив - rested

підвів - deceive

подери – to rip

подорожній - traveler

пораненого - wounded

пошкунтьгав - limped

придивлявся – look closely

примостився – slipped in

прута - twig

розплющив – opened wide

розстебни - unbutton

слідів - traces

спершись - leaned

ставок - pond

стерегтима – to guard

стогнати - groan

стрічки - band

стривайте – hold on

стругав – shaving, planing

чужинець – foreigner

шепоту – whisper
шерсть - fur

щебетлива - chattering
шкрябав - scratched
щоку - cheek